

Окремі питання, що виникають під час визначення обсягів будівельно-монтажних робіт

Олег Сидоренко

головний судовий експерт, Сумський НДЕКЦ МВС України, м. Суми, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8427-7335>, e-mail: olegg.sidorenko@gmail.com

Окреслено проблемні питання, пов'язані із визначення обсягів фактично виконаних будівельно-монтажних робіт під час проведення судової будівельно-технічної експертизи, у зв'язку з невизначеністю окремих будівельних норм.

Ключові слова: приховані роботи; будівництво; капітальний ремонт; реконструкція.

Certain Issues Arising in Determining the Scope of Construction and Installation Works

Oleg Sydorenko

The paper presents challenges related to the determination of the scope of actually performed construction and installation works during construction and engineering examination because of uncertainty surrounding certain building codes.

Keywords: hidden works; construction; overhaul; reconstruction.

Останнім часом збільшується кількість судових будівельно-технічних експертиз щодо правопорушень, пов'язаних із визначенням обсягів виконаних підрядними організаціями будівельних робіт. Під час проведення судових будівельно-технічних експертиз, пов'язаних із цими питаннями, перед судовим експертом постає нелегка задача з визначення обсягів будівельно-монтажних робіт, внесених до актів форми № КБ-2в. Складність полягає в тому, що на час проведення експертизи будівельно-монтажні роботи закінчено, а об'єкт, на якому роботи проводились, зданий в експлуатацію. Тобто значна частина обсягів будівельно-монтажних робіт прихована та під час проведення візуально-інструментального огляду без часткового або повного руйнування не може бути оглянута. Отже, для проведення огляду прихованих робіт відповідно до Інструкції з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби МВС України, затвердженої наказом МВС України від 17.07.2017 р. № 591 [3], п.7: «Якщо під час проведення судової експертизи або експертного дослі-

дження об'єкт дослідження може бути пошкоджений або знищений, документ про призначення має містити дозвіл на його пошкодження або знищення, зміну стану чи властивостей. У разі відсутності такого дозволу експерт, якому доручено виконання судової експертизи або експертного дослідження, заявляє клопотання експерта (додаток 3), яке разом із супровідним листом (додаток 4) надсилається ініціатору». Зважаючи на це, під час проведення будівельно-технічної експертизи дозвіл на огляд прихованих робіт надається не завжди, а в деяких випадках фізично не може бути наданий. Це пов'язано з тим, що відкриття прихованих робіт для надання візуально-інструментального огляду може призвести до повного або часткового руйнування будівельних конструкцій, і, як наслідок, до аварійності або непридатності до подальшої експлуатації об'єкту будівництва залежно від категорії відповідальності конструкції. Окрім того, під час виконання робіт із капітального ремонту (реконструкції), що за своєю суттю є сукупністю робіт на об'єкті будівництва, уведеному в експлуатацію. Під

час виконання даних видів будівництва (капітальний ремонт / реконструкція) завжди виникає необхідність у проведенні демонтажних робіт, тому що вони передбачені технологічним циклом ведення будівництва та загалом належать до підготовчих робіт будівельного майданчика. На дату проведення судової експертизи такі роботи фактично не можуть бути виміряні та оглянуті. Розглянемо, чим є приховані роботи відповідно до ДБН А.3.1-5:2016 «Організація будівельного виробництва» [1]. Приховані роботи — це будівельні роботи, результати яких закриваються подальшими роботами і потребують перед цим підтвердження їх відповідності вимогам проєктної документації. Тобто роботи, виконання яких не може бути перевірене під час здавання в експлуатацію готових будівель і споруд. До таких робіт належать роботи, пов'язані з пониженням рівня ґрунтових вод, земляні роботи, залізобетонні роботи, монтаж металевих і дерев'яних конструкцій: закладання металевих балок, прогонів, колон, антикорозійні заходи, просочення деревини з метою захисту від гниття та вогнезахисту дерев'яних конструкцій; роботи із влаштування нижніх шарів рулонних покрівель тощо.

Відповідно до ДБН А.3.1-5:2016 [1, с. 10] п. 8.4.3.1: *«Приймання прихованих робіт здійснюється безпосередньо перед виконанням наступних робіт, які їх закривають, про що складається акт за формою, наведеною у додатку В»*. Тобто приховані роботи пред'являються будівельною організацією до огляду й приймання до їх закриття, про що складається акт на закриття прихованих робіт. Акт на закриття прихованих робіт — це офіційний документ, що складається після приймання представниками підрядника, замовника та авторського нагляду виконаних будівельно-монтажних робіт, що будуть приховані подальшими роботами. Він свідчить про те, що ці роботи виконані в належній якості та відповідають розробленим проєктним рішенням. До того ж закриття демонтажних робіт не врегульовано державними бу-

дівельними нормами, але їх також можна віднести до прихованих робіт.

Проблема полягає в тому, що дуже часто підрядною організацією під час формування актів на закриття прихованих робіт та іншої виробничої документації не в повній мірі відображено всі приховані роботи. Окрім того, це ще може виникати у зв'язку з тим, що в державних будівельних нормах відсутній чіткий обов'язковий перелік видів будівельно-монтажних робіт, на які необхідно складати акти на закриття прихованих робіт або акти проміжного прийняття відповідальних конструкцій, а той перелік, що наведено в «Додатку Н» ДБН А.3.1-5:2016 «Організація будівельного виробництва» [1, с. 42] має довідковий характер та не є обов'язковим. Також відповідно до пункту 8.4.3.3 зазначеного вище ДБН [1, с. 11]: *«Перелік прихованих робіт та відповідальних конструкцій на конкретному об'єкті будівництва, для яких необхідне складання актів, наводиться у робочій документації»*. Тобто відповідно до даного пункту будівельних норм, перелік робіт, на які необхідно складати такі акти, визначається ще на стадії розроблення проєктної документації. Склад та зміст проєктної документації визначається на підставі ДБН А.2.2-3:2014 [2] відповідно до переліку, наведеного в додатках «В—Ж» [2, с. 20] на той чи той розділ проєктної документації, які також мають довідковий характер та не є обов'язковими. Окрім того, в зазначеному ДБН [2] відсутні роз'яснення щодо включення до проєктної документації розділу «Перелік прихованих робіт та відповідальних конструкцій на об'єкті будівництва, для яких необхідне складання актів».

Отже, наведене вище, а також експертна практика свідчить, що в зв'язку з відсутністю чіткої визначеності в будівельних нормах переліку робіт, на які обов'язково необхідно складати акти на закриття прихованих робіт або акти проміжного прийняття відповідальних конструкцій, підрядні організації під час виконання будівельно-монтажних робіт не завжди складають акт на всі види таких робіт. Окрім того, встановлена форма актів на

закриття прихованих робіт та актів проміжного прийняття відповідальних конструкцій, яка відповідно до ДБН А.3.1-5:2016 [1, с. 31—34] є обов'язковою, передбачає не зазначення в них фактичного обсягу виконаних робіт, а лише відповідність проєктній документації. Також слід зазначити, що під час розроблення проєктної документації за класом наслідків «СС1 незначні наслідки», особливо на капітальний ремонт, може розроблятися лише кошторисна частина. На основі викладеного вище під час проведення судової будівельно-технічної експертизи судовим експертом не завжди можуть бути визначені обсяги виконаних прихованих будівельних робіт та саме їх фактичне виконання на об'єкті дослідження. Тому дослідження даної проблематики є актуальним в теорії та практиці судової експертизи, пов'язаної із визначенням виконаних підрядною організацією прихованих будівельних робіт. Ураховуючи невизначеність окремих норм, необхідне розроблення чіткого переліку та складу прихованих робіт, на які обов'язково необхідно складати акти на закриття прихо-

ваних робіт та акти проміжного прийняття відповідальних конструкцій із зазначенням їх фактичних геометричних розмірів та обсягів виконаних робіт з обов'язковим указуванням місця їх виконання із прив'язку до проєктної документації або, у разі відсутності графічних креслень до технічного паспорту, або розроблення виконавчої схеми, яка може бути додатком до акту, тощо.

Перелік джерел посилання

1. ДБН А.3.1-5:2016 Організація будівельного виробництва. [Чинний від 01.01.2017 р.] Київ, 2016. 46 с.
2. ДБН А.2.2-3:2014 Склад та зміст проєктної документації на будівництво. [Чинний від 01.10.2014 р.] Київ, 2014. 25 с.
3. Про затвердження Інструкції з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України від від 17.07.2017 р. № 591 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text> (дата звернення: 30.08.2023).